एवं ब्रुवाणं कौन्तेयं भीमसेनमपस्वरं । न कालः परुषस्यायमिति राजाऽभ्यभाषत ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि घोषयात्रापर्व्वणि दुर्य्योधनादिहरणे एकचत्वारिंशदधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २४१ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ अस्मानभिगतांस्तात भयार्त्ताञ्छरणैषिणः । कौरवान् विषमप्राप्तान् कथं ब्रूयास्त्वमीदृशं । १४९५

भवन्ति भेदा ज्ञातीनां कलहाश्च वृकोदर । प्रसक्तानि च वैराणि कुलधर्मो न नश्यति ।

यदा तु कश्चिज्ज्ञातीनां बाह्यः प्रार्थयते कुलं । न मर्षयन्ति तत् सन्तो बाह्येनाभिप्रधर्षणं । वा०

जानात्येष हि दुर्ब्बुद्धिरस्मानिह चिरोषितान् । स एवं परिभूयास्मानकार्षीदिदमप्रियं ।

दुर्य्योधनस्य ग्रहणात् गन्धर्व्वैर्बलात् प्रभो । स्त्रीणां बाह्याभिमर्षाच्च हतं भवति नः कुलं ।

शरणञ्च प्रपन्नानां त्राणार्थञ्च कुलस्य च । उत्तिष्ठध्वं नरव्याघ्राः सज्जीभवत माचिरं । १४९०

अर्ज्जुनश्च यमौ चैव त्वञ्च वीरापराजितः । मोचयध्वं नरव्याघ्रा ह्रियमाणं सुयोधनं ।

एते रथा नरव्याघ्राः सर्व्वशस्त्रसमन्विताः । धृतराष्ट्रस्य पुत्राणां विमलाः काञ्चनध्वजाः ।

सखनानधिरोहध्वं नित्यसज्जानिमान् रथान् । इन्द्रसेनादिभिः सूतैः कृतशस्त्रैरधिष्ठितान् ।

एतानास्थाय वै यत्ता गन्धर्व्वान् योद्धुमाहवे । सुयोधनस्य मोक्षाय प्रयतध्वमतन्द्रिताः ।

य एव कश्चिद्राजन्यः शरणार्थमिहागतं । परं शक्त्याऽभिरक्षेत किं पुनस्त्वं वृकोदर । १४९५

क इहार्य्यो भवेत्त्राणमभिधावेति चोदितः । प्राञ्जलिं शरणापन्नं दृष्ट्वा शत्रुमपि ध्रुवं ।

वरदानञ्च राज्यञ्च पुत्रजन्म च पाण्डवाः । शत्रोश्च मोक्षणं क्लेशात्त्रीणि चैकञ्च तत्समं ।

किञ्चाप्यधिकमेतस्माद्यदापन्नः सुयोधनः । त्वद्बाहुबलमाश्रित्य जीवितं परिमार्गते ।

स्वयमेव प्रधावेयं यदि न स्याद्वृकोदर । वितनो मे क्रतुर्व्वीर न हि मेऽत्र विचारणा ।

सान्त्वेव तु यथा भीम मोचयेथाः सुयोधनं । तथा सर्व्वैरुपायैस्त्वं यतेथाः कुरुनन्दन । १४९०

न सान्त्वा प्रतिपद्येत यदि गन्धर्व्वराडसौ । पराक्रमेण मृदुना मोचयेथाः सुयोधन ।

अथासौ मृदुयुद्धेन नमुञ्चेद्भीम कौरवान् । सर्व्वोपायैर्व्विभोक्तास्ते निगृह्य परिपन्थिनः ।

एतावद्धि मया शक्यं सन्देष्टुं वै वृकोदर । वैताने कर्म्मणि तते वर्त्तमाने च भारत ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ अजातशत्रोर्व्वचनं तच्छ्रुत्वा तु धनञ्जयः । प्रतिजज्ञे गुरोर्व्वाक्यं कौरवाणां विमोचणे ।

॥ अर्ज्जुन उवाच ॥ यदिसान्त्वा न मोक्ष्यन्ति गन्धर्व्वा धृतराष्ट्रजान् । अद्य गन्धर्व्वराजस्य भूमिः पास्यति शोणितं । १४९५

अर्ज्जुनस्य तु तां श्रुत्वा प्रतिज्ञां सत्यवादिनः । कौरवाणां तथा राजन् पुनः प्रत्यागतं मनः ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि घोषयात्रापर्व्वणि दुर्य्योधनमोक्षानुज्ञायां द्विचत्वारिंशदधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २४२ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ युधिष्ठिरवचः श्रुत्वा भीमसेनपुरोगमाः । प्रहृष्टवदनाः सर्व्वे समुत्तस्थुर्नरर्षभाः ।

अभेद्यानि ततः सर्व्वे समनह्यन्त भारत । जाम्बूनदविचित्राणि कवचानि महारथाः ।

आयुधानि च दिव्यानि विविधानि समादधुः । ते दंशिता रथैः सर्व्वे ध्वजिनः सशरासनाः ।

पाण्डवाः प्रत्यदृश्यन्त ज्वलिता इव पावकाः । तान्रथान् साधुसम्पन्नान् संयुक्तान् जवनैर्हयैः । १४९०

आस्थाय रथशार्दूलाः शीघ्रमेव ययुस्ततः । ततः कौरवसैन्यानां प्रादुरासीन्महास्वनः ।